

– שיעור –
רנ"ד

**מדור
אמונה
ובטחון**

מתוך קונטרס 'הבינוני' המלא

הבינוני

ואחיה

חיים של אמונה ובטחון

שיעורי הרב שמעון שפיצער שליט"א | פרשת בא תשפ"ד

ההנאה והשמחה ההכרחיות למצליח בעסקיו

רצון חזק. בטחון פירושו שהאדם בוטח שהקב"ה יקיים את מה שהבטיח. אכן הקב"ה הבטיח שיתן לכל אחד את כל צרכיו, ועל כך האדם סומך. והאמת ששם כותב רבינו המחבר שאף לגבי מה שהקב"ה לא הבטיח, יכול האדם לבטוח שהקב"ה יתנהג עמו עכ"פ באופן של נדבה וחסד. אך לענייננו, הלא מדובר כאן על חזרת האדם אחר פרנסתו, ועל זה הרי כתוב (תהלים קלו, כה) נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו, הקב"ה הבטיח שיתן לכל הנבראים את מזונם, ואם כן צריך האדם ראשית כל להאמין שמזונו נתון בידו וברשותו של הקב"ה והוא עצמו אינו יכול לעשות כלום, ועוד הוא צריך לבטוח בו שיספק לו את טרפו כי הוא ערב לו לאדם ומשלימו לו באיזו סיבה שירצה. איך ומתי יביא לי את טרפי, היום או מחר, בדרך קלה או בדרך קשה, את כל זה איני יודע, אבל אני יודע בוודאות שיתן לי את מזוני.

ואל יִחַשֵׁב כִּי הַסֶּבֶה (שהוא משתדל בה) תועילֵהוּ או תזיקֵהוּ מְאוּמָה. וְאִם יִבּוֹא לוֹ טְרָפוֹ עַל פְּנִים מֵאִפְנֵי הַסִּבּוֹת אֲשֶׁר הִתְעַסֵּק בָּהֶם (השקעתו הצליחה או מלאכתו נשאה פרי), רְאוּי לוֹ שְׂלֵא יִבְטַח עַל הַסֶּבֶה הַהַיּוֹ יִשְׁמַח בָּהּ וְיִוְסִיף לְהַחֲזִיק בָּהּ וְיִטֵּה לְבוֹ אֲלֵיהָ (אכן טבע האדם כשרואה שרעיניו הצליח מאוד, להתחבר לזה רגשית ולומר: "אכן! ידעתי. זוהי הדרך", והוא מחליט לעשותה שוב אלף פעמים, כי אם פעם אחת זה הצליח, אין סיבה שלא יצליח שוב. אך ראוי לו לאדם שלא יעשה כן, היינו שלא יבטח על הסיבה ההיא ולא ישמח בה ולא יוסיף להחזיק בה ולא יטה לבו אליה), כִּי יִחַלֵּשׁ בְּטוּחוֹ בְּאֵלֵהוּ (ככל שהוא מתחבר יותר ברגשותיו אל הסיבה, כך נחלש בטחונו באלוקיו).

הנה אנו רואים שרבינו המחבר מתבטא כאן בביטויים חדשים. "שלא יבטח על הסבה" הוא לשון שהוא משתמש בו

השתדלות עם בטחון

נמשיך בדברי רבינו בפרק רביעי. בתחילת הפרק מביא רבינו כמה וכמה דוגמאות מהצטרפויות האדם ומבאר בכל אחת מהן שלמרות שהאדם מחויב להשתדל בהן, הוא צריך לבטוח בה' ולא להישען כלל על השתדלותו. הוא ביאר זאת לגבי הסכנות, שהאדם מחויב לעשות ככל הנדרש כדי להציל את עצמו מן הסכנות ואסור לו להישען על הנס, אך תוך כדי כך צריך לזכור שהוא נמצא לגמרי בידיו של הקב"ה. כמו"כ לעיל ביאר שכפי שהוא נכון לגבי חיים ומוות, כך הוא נכון לגבי בריאות ולגבי מלבוש ודירה ומדות טובות, שהאדם צריך לקרב את מה שטוב לו ולהרחיק את מה שרע לו, בכולן הוא צריך לעסוק בסיבות, יחד עם בהירות האמונה שאין בסיבות כדי להועיל, אלא הוא סומך לגמרי על הקב"ה. והשווה זאת רבינו המחבר למי שרוצה ש אדמתו תצמיח תבואה, שהוא צריך לחרוש ולזרוע ולהשקות, ותוך כדי כך הוא צריך לבטוח בהקב"ה שיפירה את אדמתו וישמור אותה מן המזיקין.

ממשיך רבינו המחבר: **וְכֵן בְּעֵלֵי הַמְּלָאכָה וְהַסְּחוּרָה וְהַשְּׂכִירִים (כלומר, אלה שאינם עוסקים בזריעה בקרקע, אלא עוסקים במלאכה או בסחורה ובכסף שמרויחים קונים מזון אף הם, בדומה לבעלי האדמה) מְצֻיִן לְחַזֵּר עַל הַטָּרֶף בָּהֶם (היינו לחשוב מחשבות ולפעול בדרך העולם להשיג את מזונם) עִם הַבְּטָחוֹן בְּאֵלֵהֶם, כִּי הַטָּרֶף בְּיָדוֹ וְרִשּׁוֹתוֹ, וְשֶׁהוּא עָרֵב בּוֹ לְאָדָם וּמְשַׁלְּמוֹ לוֹ בְּאִיזוֹ סִבָּה שְׂיִרְצֶה.**

אכן רבינו המחבר כבר כתב בפרק הראשון שאין לבטוח בהקב"ה בדבר שלא הבטיח שיהיה כן. על מה אתה סומך? על זה שאתה רוצה מאוד חזק?! זה לא המשמעות של בטחון, אלא

הבהרה: היות שקריאת מאמר זה דורש יישוב הדעת ורוחב לב, אי לכך אין כמעט שום תועלת לקראו למקוטעין במהלך התפילה וכדו', וד"ל.

גליון זה נתרם ע"י ידידינו החפץ בעילום שמו לזכותו ולהצלחתו

יזכה לכל הברכות האמורות בתורה, לשפע ברכה והצלחה, ולרוב נחת מכל יוצ"ח ויזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את הנלמד בשיעורים מתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת

תמיד, אבל "ישמח בה יוסיף להחזיק בה ויטה לבו אליה", הם לשונות שלא התבטא בהם עד כה. תיכף נבאר אותם, אך תחילה נסיים את לשון רבינו המחבר.

מה יתן לך ומה יוסיף לך

רבינו המחבר ממשיך: **אך אין ראוי לו לחשוב כי תועילנו יותר ממה שקדם בדת הבורא** (אל יחשוב שהשתדלותו תביא לו יותר ממה שנפסק לו מן השמים), **ואל ישמח בהדבקה בה וסבובו עליה** (אל יתרגש ויתפעם מתוך הידבקותו בהשתדלותו וסיבובו עליה. לעיתים רואים מישהו מסתובב סביב העשיר ואומרים לו: "תפסיק להסתובב סביבו!". ובכן, דע לך שממש כך הוא לגבי הסיבה/ההשתדלות. ישנה הרגשה שצריך להסתובב כאן יותר - "אני צריך להתיידד אתו". אל תתיידד אתו), **אך יודה הבורא, אשר הטריפו** (נתן לו את מזונו) **אחר יגיעתו ולא שם עמלו וטרחו לריק, כמו שכתוב** (שם קכח, ב): **יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך**.

עד כאן לשון רבינו המחבר הנוגע לשיעור זה. וכעת נתבונן: לכאורה ניתן לשאול: האם יש כאן יסוד חדש? כבר למדנו מאות פעמים את היסוד הזה - לא אתה עשית, אלא הקב"ה, ואין זה קשור כלל להשתדלותך, ובין כך ובין כך אתה מחויב לעשות השתדלות - א"כ מדוע חוזר על כך רבינו שוב ושוב?

כל צורך וחלקי נפשו

אכן התשובה פשוטה כפי שנבאר: יש הרבה צרכים שהאדם רוצה להשיג בחייו, אם זה פרנסה, אם זה עיסוק מסוים שיתן לו סיפוק נפשי, אם זה ענייני בריאות, אם זה הצלחה בחינוך ילדיו, וכן הלאה, ורבינו המחבר ראה צורך להתייחס לכל דבר בנפרד ולומר: "וכן כשאתה עוסק בענין זה, וכן כשאתה עוסק בענין זה..." אכן בהמשך יחזור רבינו המחבר לכל עניני הרפואה. תעשה מה שצריך, אבל תבטח בה'.

ומדוע יש לחזור על כך בכל צורך וצורך? התשובה פשוטה, כי מחשבת חוסר הבטחון של האדם מתורגם בכל צורך, בצורה אחרת. כשיש לאדם צורך מסוים, מתעוררים אצלו חלקי נפש, הוא מתחיל לחשוב איך להשיגו ולבו מתחיל להאיץ את פעימותיו, אבל כל פעם מדובר בחלקי נפש שונים. למשל, כשהאדם מדוכדך כי אין לו מעמד ומחפש משרה כלשהי, זה מעורר כאב בחלקי נפש מסוימים והוא מנסה לספק להם את מבוקשם, וכשהאדם זקוק לכסף, הגם שזה ענין דומה, מתעוררים אצלו חלקי נפש אחרים, וכשהוא נמצא בסכנת חיים, הרי ברור ופשוט שמתעוררים אצלו חלקים אחרים לגמרי בנפשו, וכן הלאה.

ולכן תראה שרבינו המחבר אינו משתמש בכולם באותם לשונות, אלא בכל צורך בלשון שונה. נכון שהתשובה בכל תחום היא אותה תשובה, אבל הטעות אינה אותה טעות. **אולי בשורש מדובר באותה טעות, זה שהאדם רחוק מהקב"ה ומרגיש כוחי ועוצם ידי, אבל הצורה משתנית מענין לענין**. פעם שהריחוק בצורה של דאגה, ופעם שהריחוק בצורה של פחד; פעם בצורה של כוחי ועוצם ידי, ופעם מפני שלא הבין שהוא זקוק לעזרתו יתברך, היה נדמה לו שהענין זורם ממילא. לפיכך נצרך לבאר בכל ענין בנפרד, כדי שהאדם ישים לב - לא כפי שאתה מרגיש,

אלא כפי שכבר למדת, תעשה מה שעליך לעשות ותבטח בה'.

לא הרי טעותו של זה כטעותו של זה

כשהאדם צריך, לדוגמא, לחנך כיתה של שלושים בחורים, עליו לראות שכל בחור יסיים את השנה בכמה דרגות גבוה מהדרגה שהיה בה. את כולם הוא צריך להעלות בכמה דרגות, אבל אין אחד דומה לשני, כי כל אחד מגיע ממקום אחר. זה יש לו קושי עם לימוד בחברותא, זה יש לו קושי עם הבנה, וזה יש לו קושי עם הקשבה.

אף כאן, האדם יוכל לראות שבכל אחד מתחומי החיים יש לו סוג אחר של חושך, ולא הרי הטעות הזאת כטעות הזאת. לכן רואים הרבה פעמים שיש לאדם תחומים בחייו שהוא רגוע איתם ובהם הוא הולך ומסתמך על הקב"ה, ולעומת כן יש לו תחום מסוים בו הוא תקוע ואינו מצליח לסמוך בו על הקב"ה. אמנם כן, פעמים שיש בזה כדי לגלות שאינו בעל בטחון ורק מרמה את עצמו. אך פעמים שהאדם באמת עבד והשקיע והגיע למדרגות של בטחון, והיות שהטעויות שונות מתחום לתחום, כי בכל תחום זה נוגע בחלקי נפש אחרים, יתכן הדבר שבתחום מסוים עדיין לא הצליח להגיע אל המדרגה הנצרכת. אל תאמר אפוא שזה הכסף, אך הכסף עורר בו חלקי נפש עמוקים ששם עדיין אינו מסודר.

בעלי מלאכה מחפשים חידושים

עכ"פ זוהי הסיבה שרבינו המחבר משתמש כל פעם בלשונות אחרים. ולמשל, עכשיו כשהוא מדבר על בעלי המלאכה והסחורה והשכירות, אם מתבוננים קצת, שם כדי שהאדם באמת יצליח, אי אפשר לתת לו רשימה מפורטת של משימות שצריך לעשות כפי שאפשר ליתן לבעל האדמה. בעל האדמה יודע בדיוק מה הוא צריך לעשות. הוא צריך לעשות חרישה, זריעה, לפעמים צריך לעשות חרישה נוספת, צריך להשקות את האדמה. זה מה שהוא צריך לעשות, ועכשיו יש לו לבטוח בה' ולהתפלל אליו שיפנה את האדמה ושישמור את התבואה משידפון ומשאר מרעין בישין. אך כשמדובר בבעלי הסחורה והמלאכה, הלא הם משתמשים בדרך כלל עם המוח. "אני צריך לבוא עם איזה חידוש. מה אני מוכר יותר מפלוני? למה שיבואו הלקוחות אלי ולא אל פלוני?".

זוהי אחת מהדוגמאות. הוא רוצה לפרסם. הוא אומר: אני רוצה לפרסם את מה שאני עושה, כדי שאנשים יידעו שאצלי מקבלים את השירות במחיר יותר זול, או שאצלי מקבלים ליווי צמוד. אני רוצה לפרסם שיש לי נסיון של שלושים שנה, אני רוצה לפרסם שהמקום שלי הוא המקום הטוב ביותר כי הוא ממוקם על אם הדרך, כדי שכל מי שרוצה למכור, ימכור דרכי. הוא מאמץ את מוחו ומחדש רעיונות. ככה זה הולך.

נסיון בעל המלאכה כנגד בעל האדמה

אומר רבינו המחבר: נכון, זהו המהלך של מלאכה וסחורה, וכך עליך לעשות, אבל ידוע תדע שאתה נכנס לסכנה. למשל, אצל בעל האדמה הסכנה היא מה שנדמה לו שזה שחור לבן.

מחר הוא יגיע בדרך אחרת.

הן מעשים בכל יום הוא אצל כל אחד ממש, שעשה דבר מסוים והצלית, וניסה לעשותו שוב ולא הצליח כלל. אפשר לבדוק זאת. כך הוא כשהאדם עוסק במסחר וכך הוא כשהאדם עוסק בגיוס תרומות. הוא מרגיש שמצא את הדרך, כי בפעם האחרונה פעל בדרך זו והשיג סכום גדול. הוא מנסה שוב לפעול בדרך זו, ו... אפס! שום דבר לא נכנס. כך הקב"ה מתנהג עם האדם. למה? כי אין זה תלוי כלל בסיבה, ורק נדמה לאדם שזה תלוי בסיבה.

ולא שם עמלו וטרחו לריק

והנה ראינו שרבינו המחבר כותב בהמשך לשונו: "אך יודע הבורא, אשר הטרפנו אחר יגיעתו ולא שם עמלו וטרחו לריק, כמו שכתוב: יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך". ואף זה מעורר פליאה. הרי יש לרבינו המחבר שערים רבים אחרים מלבד שער הבטחון, כגון שער הבחינה שם הוא מדבר על כך שהאדם צריך לשים לב לגדלות הבורא ולחסדיו ולהודות עליהם, כמו"כ בסוגיית ההודאה יש הרבה עומק שהאדם צריך לשים לב שהקב"ה עזר לו באופן כזה ובאופן כזה ובפרט זה ובפרט זה, ועבודה גדולה היא, ומה ראה רבינו לדבר כאן באמצע שער הבטחון על החיוב להודות לה?

אכן כאן מבואר, בדברי המחבר, יסוד חדש ומבורר, כפי שיבואר: לאדם יש הנאה מיוחדת כשרואה שפרנסתו הגיעה לו ממקום שהשקיע. הרי אומר: אם יתייגע האדם במלאכה או בסחורה, אע"פ שירוויח כסף רב, אם זה יגיע אליו ממקום אחר ולא מהמקום שהתייגע בו, תהיה לו עגמת נפש, ושמה של עגמת נפש זו: "שם עמלו וטרחו לריק". הוא השקיע והתייגע ולא יצא מזה כלום. ברוך ה', הקב"ה לא הזניח אותנו, כאן מישהו שלח לו כסף ליו"ט, כאן מישהו החזיר לו חוב נשכח... לא חסר לו מאומה, אבל יש לו קצת כאב. לעומת כן, כשהאדם רואה שיגיעתו נשאה פרי והכניסה לו כסף כדי מחייתו, יש לו מזה הנאה מיוחדת.

אומר רבינו המחבר שאם רואה אדם שהגיע לו טרפו על פנים מאופני הסיבות אשר התעסק בהם, לא ישכח להודות לה, לא רק על הפרנסה, אלא גם על אשר הטרפנו אחר יגיעתו ולא שם עמלו וטרחו לריק, כי הנאה מיוחדת יש לך, ומביא לזה הפסוק 'יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך'. אם אתה אוכל מתוך יגיע כפיך, אזי אשריך וטוב לך.

יסוד בהשתדלות לפרנסה

והנה אילו היה כותב זאת רבינו המחבר בשער אחר, היינו מבינים שזה רק יסוד בהודאה, והיה ניתן להשתמש בזהכיסוד נפלא לשיעורי חנוכה - 'צריך להודות לה' על כל דבר, ועל כל פרט ופרט, ולכן ראוי לו לאדם כשהוא מודה על פרנסתו, שיודה לא רק על עצם הפרנסה, אלא גם על זה שהקב"ה מביאה לו מתוך יגיעתו". אך רבינו המחבר הכניס את היסוד

הוא אומר בלבו: יש לי כבר נסיון של שלושים שנה, אני יודע בדיוק איך צריך לעשות את החרישה ובאיזו תקופה, וברור לי שאם אעשה כל מה שצריך, התבואה תצמח על הצד הטוב ביותר. והרי לשון רבינו המחבר הוא **שצריך לבטוח. ולהיכן נכנס הבטחון?** זה נכנס לחלק הנפש שחשב שזה תלוי בטבע - אני עושה א' ונעשה ב' ואיני צריך לבטוח בה'. לא!!! אתה צריך לחשוב שיתכן שהתבואה תינזק, **עליך להבין שכל פעם מדובר בנס חדש, עליך להבין שעם כל החכמה והנסיון שיש לך, תמיד עלול לקרות איזה דבר שיעכב את צמיחת התבואה.** זהו לשונו.

מה שאין כן כשמדברים בענין מלאכה וסחורה, שם הלשון שונה לגמרי. שם האדם חושב: "אולי אשתמש בעצה זו ואולי בעצה פלונית, אולי אשתמש בצבע פלוני ופלוני בשביל השלט" החדש שלי, אולי אפרסם במקום פלוני". הוא הולך למומחה גדול והלה אומר לו: "אתה צריך לחשוב מי הם האנשים הזקוקים לחפץ זה שאתה מוכר. תחשוב. מי הם קהל היעד שלך? הגבירים? הבינונים? מעוטי היכולת? עליך לחשוב ולפי מסקנתך תקבע את המחירים בהתאם ותפרסם במקומות המתאימים". **לכל הרעיונות האלה יש הגיון ואינם כפירה. עליך לחשוב לאיזה אנשים אתה רוצה להיטיב.** אך דווקא מחמת כן יש סיכון גדול שאחרי שיראה פעם אחת שרעיון מסוים עבד לו, יתחבר אליו בכל נפשו. הוא יתלהב ויאמר: "קלטתי את הענין. זה לא היה קל. מאה פעמים ניסיתי ולא הצלחתי, עד שקלטתי למי אני צריך לפנות ובאיזו צורה".

אל תרקוד סביב הסיבה

בימינו שמיליוני אנשים מוכרים באמזון (Amazon) אותנו מוצר, יושב כל מוכר ושובר את מוחו: "מה אני יכול לעשות שהלקוחות יבואו דווקא אלי?", הוא חושב בכה וחושב בכה, ומעלה כל מיני רעיונות. ובכן, אם אין האדם הולך בעקמומית, אלא חושב על איזה חידוש, אין זה שום חסרון, אבל כשהוא רואה שהצלח לו, עליו להיזהר שלא לרקוד סביב הסיבה, וכלשון רבינו המחבר: "ואל ישמח בהדבקו בה וסבובו עליה", וכן קודם לכן: "ולא יטה לבו אליה".

אכן כן, הנסיון של 'כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה' הוא גדול מאוד אצל בעל המלאכה, כי הוא אומר בלבו: "זה היה העצה שלי, זה היה הרעיון שלי, זה היועץ ששכרתי בכסף רב, זה היה הכשרון שלי או הכשרון של פלוני". הנסיון גדול מפני שהוצרך להשתמש עם המוח ולחדש חידושים. וכאמור, על זה הוא צריך לעבוד ולזכור בכל עת שלא ליפול ברשת זו שטומן לו היצר, אלא כדברי רבינו המחבר: "ראוי לו שלא יבטח על הסבה ההיא וישמח בה ויסיף להחזיק בה ויטה לבו אליה".

הנה לגבי לשון רבינו המחבר "ו[לא] יסיף להחזיק בה", לכאורה נראית כוונתו שלא יחזור לנקוט ברעיון זה, ברם על זה ישאל האדם: "מדוע לא לחזור עליו? הלא ראיתי שזה מצליח!". אך האמת שבפשטות אין כוונתו עד כדי כך, אלא כוונתו שיזכור שהשפע לא חייב לבוא בדרך זו דווקא. הפעם הוא הגיע בדרך זו,

בתוך סוגיית ההשתדלות והבטחון בפרנסה, כי רצונו שנלמד את הכל בחדא מחתא ונבין מתוך זה דבר גדול, וכה אמר: **כשאתה עושה השתדלות, עליך לדעת שזוהי חובתך ותפקידך, אך יחד עם זאת עליך לדעת שפרנסתך אינה תלויה בה כלל. היא תלויה רק ברצון ה'.** אתה עושה את תפקידך והקב"ה מביא לך את השפע המוכן לך. ובנשימה אחת אומר רבינו המחבר: **תודה לה' שפרנסתך הגיעה לך מהשתדלותך.** שמעת? תודה לה' לא רק על שיש לך פרנסה, לא רק על שיש לך שפע, אלא על שזו הגיע לך דרך השתדלותך.

אכן כשהאדם מתבונן הוא אומר: רגע! נדמה לי שיש כאן סתירה. חשבתי שהפרנסה אינה תלויה בהשתדלות. ובכן, אילו היה כותב זאת רבינו המחבר בשער אחר, היה זה נפלא מאוד, כי בינתיים היו מספיקים לשכוח, כטבעם של בני אדם - כשאני לומד על הודאה, אני לומד איך להודות, ואז אני מודה לה' ששלח לי את פרנסתי מתוך השתדלותי, וכשאני לומד בטחון, אני אומר שאין בינינו שום קשר. 'אקווה שאין שום בחור שזוכר את הדיבור הקודם בתוספות'. אתם זוכרים את המצב הזה בישיבה? אני מקווה שאף אחד לא יקשה את הקושיא. אל תערבב את היוצרות.

אבל רבינו המחבר מטלטל אותנו. הוא אומר לנו: יש כאן עומק. עליך לדעת שיש לך הנאה מיוחדת מהפרנסה הגיעה לך מתוך יגיע כפיך, ואין זה הנאה שולית, אלא הנאה אמיתית וכשרה. **השמחה שיש לך שהיא הגיעה לך מתוך יגיעתך, נובעת ממקום טוב** ואינה עומדת כלל כסתירה לביטחון, עד כדי כך שראוי לך שלא תתעלם ממנה, אלא **תשים לב אליה, תשמח עליה ותודה עליה, ויתקיים בך אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא.**

נס הוא שרבינו המחבר אמר זאת כאן, אחרת היינו טועים כל החיים. ובכן, היסוד עמוק מאוד ונחוץ להבינו היטב כדי שנוכל להיות בריאים בנפשנו ובו בזמן להיות שלמים בביטחוננו.

יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך

כדי להבין את היסוד, ננסה להבין מדוע יש לו לאדם הנאה מזה, או מדוע יש לו לאדם עגמת נפש כשאין פרנסתו באה לו מתוך השתדלותו. מה אכפת לו מהיכן הגיעה לו פרנסתו? למעשה יש לך פרנסה? יש לך. אם כן מדוע אתה בוכה? אלא שאכן מדובר בהנאה אמיתית, לא בהנאה שנובעת מסיפוק מדומה. לא לחינם אנו מבקשים למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה. ידוע שבבניית פיתום ורעמסס עיקר הצער היה שלא ראו שום תועלת ביגיעתם², ולכן אנו מבקשים מהקב"ה בכל עת שנזכה לראות פירות לעמלנו.

ובכן, יסוד הדבר הוא כפי שדיברנו לאחרונה ונחזור על זה שוב לענין דידן. **אחד מהצרכים העמוקים ביותר של הנפש כדי שתוכל להיות בשמחה, הוא שהאדם יוציא את כשרונותיו**

מן הכח אל הפועל. יש בתוך האדם פנימה הרגשים, מחשבות ורצונות. כך הוא הסדר, הרגש הוא הקרוב ביותר לעולם העשייה, המחשבה היא גבוהה ממנו, והרצון יותר גבוה. ובספירות הן כתר חכמה ובינה, כתר הוא הרצון, חכמה היא המחשבה, ובינה היא הרגש. יש בתוך האדם פנימה רעיונות, תכונות, דברים שהוא אוהב לעשות. הוא לא יכול להסביר למה הוא אוהב לעשות. הוא נולד עם זה. הוא אומן. כשהיה בן שנה כבר עסק בזה. כל העניינים האלה שתלויים בשורשו ופנימיותו של האדם, גנוזים אצלו בפנים. לכן תראה שהילד הקטן אינו יכול לגלותם ולבטאם. אפילו לדבר אינו יכול. אין לו את האפשרות לכך. וככל שהוא מתבגר, הוא מפתח עוד ועוד כלים שיוכל להוציאם, אלא שיש לו בכל עת עיכובים ומניעות שאינם מאפשרים לו להוציאם, קצת גאווה, קצת עצבות, קצת דאגה, ועוד.

שמחה גדולה עד מאוד

וכשיש לו לאדם סייעתא דשמיא ומצליח להוציא מן הכוח אל הפועל את מה שכל-כך רצה להוציא, הוא מתמלא שמחה, והיא השמחה הגדולה ביותר הקיימת בעולם. אם נתבונן בכל הדברים המשמחים את האדם, נראה ששורש שמחתו נעוץ בנקודה זו. אם נשאל אדם מתי היתה לו השמחה הגדולה ביותר, התשובה תהיה תלויה במדרגתו. אם הוא בינוני, יאמר כשעמד תחת חופת בנו הראשון, אם הוא בעל מדרגה יותר גבוהה, יאמר כשהיתה לו הצלחה רוחנית. היה איזה ענין רוחני שעבד עליו עשר שנים, ואז הקב"ה עזר ובקע לו את החומה. מה זה אומר? שהוא הצליח להגיע אל רצונו ושאיפתו, וזה מה שמוליד בו את השמחה. אכן אם האדם נמצא במדרגה נמוכה ואינו מחובר לרצונו הפנימי והרצונות החיצוניים הם אלה ששולטים בו - הוא רוצה להשיג עוד ועוד כבוד, עוד ועוד כסף - הוא ירגיש שמחה זו כשישיג כבוד וכסף. בסוף כל השמחות תלויות בזה, וכפי שכבר הבאנו מספר העקר³ שכאשר יש לו לאדם רצונות ושאיפות ואינו מצליח להשיג אותם ונכשל, ומבין שלעולם לא יגיע אליהם, הוא מרגיש עצבות, ולהיפך, כשהוא משיגם, הוא מתמלא שמחה גדולה.

ודבר זה שורשו ביסודות הבריאה. פעמים שהאדם חושב שזה סתם מפני שהאדם מרגיש אז סיפוק⁴. אך לא, זה הרבה יותר עמוק מסיפוק. הסיבה האמיתית היא כי כשהאדם מביא לידי מימוש את כוחותיו, תכליתו מתמלאת, וזה מה שמעורר בו את השמחה. כשהאדם שמח, פירושו של דבר שהוא מגיע אל השיא שהוא יכול להגיע. הוא מלא אור, הוא מלא חיים. פעמים שאתה רואה אדם ואומר: הוא חי רק שלושים אחוז, הוא חצי מת, הוא שבור. כשהאדם טרוד הוא נראה כך. האדם צריך לחיות. ומתי רואים שהוא חי, כשהוא שקוע כל כולו במימוש רצונותיו מן הכוח אל הפועל. אז אתה רואה שהוא חי, הוא נהנה ממה שהוא עושה, הוא מחובר.

ב ראה סוטה יא, א. השווה לזה ההגדרה במצוות 'לא תרדה בו בפרך' ראה רמב"ם עבדים א, ו.
ג ראה שם מאמר ב פרקים יד טו. מאמר ג פרקים ו ז ול"ג. ראה עוד 'קדושת לוי' פרקי אבות בהעלותך.
ד צופרדנקייט - fulfillment of sense

עומק השמחה תלוי בעומק הרצון

וכאן צריך להדגיש דבר חשוב שהזכרנו כבר לעיל בקצרה ובעבר דיברנו עליו בארוכה, שלרצון האדם יש כיוונים רבים, ואם לא יסירם, הרצון ייצא לפועל באופן מעוות, כגון שתהיה לו תשוקה למאכל מסוים או לכסף רב, ועל אף שהוא ישמח כשיצליח למלא את תשוקתו, מכל מקום היא תהיה שמחה קלושה בלבד, כי לא הוציא לפועל רצון אמיתי, אלא רצון חיצוני. **אכן ככל שהרצון שהאדם מוציא, הוא יותר פנימי, כך השמחה יותר אמיתית.** ואין לזה סוף, כי יש בזה דרגות אין סוף. בתחילה יש לו שמחה מסוים מסכתא, אח"כ יש לו שמחה משבירת מדה ממדותיו, ואח"כ יש לו שמחה מקבלת יסורים/בושה באהבה. וכמו שכתב הרמב"ם על המשנה באבות (פ"ד מ"ד) מאוד מאוד הוי שפל רוח: "וכבר ראיתי בספר מספרי המידות, שנשאל אחד החסידים, ונאמר לו: איזהו היום השמח שעבר עליך מימך? אמר: יום שהייתי נוסע על גבי ספינה, והיה מקומי בה השפל שבמקומות, והייתי לבוש בלויי סחבות, והיו בספינה סוחרים ובעלי ממון, והייתי שוכב במקומי, ואחד מאנשי הספינה קם להטיל מים, והגיעה שפלותי בעיניו, ופחיתות המצב אשר הייתי בו, עד כדי שגילה עצמו והטיל מימיו עלי. ונפלאתי על התחזקות תכונת העזות בנפשו, וחי ה', לא הצטערה נפשי במעשהו כלל, ולא התעורר בה רוגז, ושמחתי שמחה גדולה שהגעתי למדרגה שלא יצערני ביזוי זה החסר, ולא אשים לבי אליו".

אכן כן, רצונו של חסיד זה היה בדרגה זו - "איך אני יכול לבטל את עצמי לריבונו של עולם עד הסוף באופן שלא יכאב לנפשי שום דבר?", וכשה קרה לו, הוא שמח כל-כך - "אינני יכול להאמין שהגעתי למדרגה כזו שישפילוני כל-כך ולא תצטער נפשי".

שמחה עמוקה ביותר היא, כי כל שהרצון יותר פנימי, הוא יותר חזק, וכיון שהוא יותר חזק, כשהוא מתמלא, שמחת הנפש יותר גדולה. עד כה הרצון היה מכוסה בכיוונים רבים, ועכשיו שהוסרו הכיוונים אחד אחרי השני, הכיוונים נעשו עצומים כל-כך, וכשרצון כזה יוצא מן הכוח אל הפועל, היש לך מושג כמה עמוקה היא השמחה?! כחצים ביד גיבור כן בני הנעורים, ככל שמושכים את החץ לאחור, כך הוא מגיע לנקודה רחוקה יותר. ככל שהרצון יותר פנימי, כך כשהוא יוצא מן הכוח אל הפועל, הוא ממלא את האדם בשמחה יותר עמוקה.

אדם במדרגת האדם

וסיבת השמחה איננה רק מפני שאז ממלא האדם את תפקידו, אלא גם ובעיקר מפני שאז הוא מרגיש שהוא חי, כי אז הוא כפי שהאדם צריך להיות. נניח שמגיע לעולם נברא אחד שלם בדעתו, הוא ניגש לאחד ושואל: "אתה יכול להראות לי 'אדם'? שמעתי למעלה בשמים שיש מושג שנקרא אדם, נזר הבריאה, אתה יכול להראות לי אותו. עד כה מצאתי אבנים, פרחים, עצים, מים, בעלי חיים, אני חייב לראות את האדם. הראה לי אותו". אומר לו הלה: "בלי נדר, כשאמצא אדם, אראה לך אותו". הם הולכים יחד ונתקלים באדם ישן שנת ישרים.

אומר לו הלה: "אתה רואה אותו? זהו אדם". שואל אותו הנברא הלו: "זה הכל?! הבנתי שהאדם הוא מעל כל הברואים, כמו שכתוב בתהלים (מזמור ח): ותחסרהו מעט מאלוקים וכבוד והדר תעטרהו, תמשילהו במעשי ידך כל שנתה תחת רגליו וגו'. לא נראה לי שלזה הכוונה". אומר לו הלה: "כן, זהו האדם, אלא שבמקרה הוא ישן עכשיו. אתה יודע מה? בא נמשיך בהליכתנו ונחפש אדם אחר". הם ממשיכים ללכת, והנה הם נתקלים בעוד אחד, אדם ער. הוא אומר לנברא: "הא לך. הבט עליו. זהו האדם שאתה רוצה לראות". הנברא מסתכל ורואה שהאיש שקוע באכילתו ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו ואף מבקש מחבירו שיצלם אותו וישלח לכל רעיו וידידיו, ושוב הוא אומר: "אתה רוצה לומר לי שזהו האדם?! לא נראה לי, לא נראה לי שזהו האדם המדובר".

אכן כשתמצא את האדם ששרוי בשמחה בגלל רצון פנימי שיצא מן הכוח אל הפועל... הוא כל-כך מרומם ומשבח את הקב"ה שהביאו עד הלום ולא שם עמלו לריק... אזי תראה 'אדם'.

זה מזכיר את דברי המהר"ל (באר הגולה באר השני פ"ח) שלמדנו ביום חמישי פרשת שמות, שהטעם שהאדם צריך להתענג בשבת הוא מפני שאנו מחויבים להצביע על בריאתו של הקב"ה ולשבחו על כך, ואם האדם שבור ברוחו, הרי זה חילול ה', כי הוא אומר 'תנין ואדם וחית ראמים' ומראה באצבעו על כל הברואים הנפלאים, ואח"כ כשמסתכלים על האדם, רואים שהוא ישן, ושואלים: "הזהו האדם?!". אכן כשאתה רואה אדם מלא עונג... עונג הכוונה לפנימיות של העונג, והיינו שזכה לצאת מן המסגר, מאשפות ירים אביון להושיבי עם נדיבים, וכוחותיו יצאו אל הפועל... אז אתה רואה אדם. גדלות האדם. וזהו כבוד אמיתי לריבונו של עולם.

חובות של מיליונים ורקדים

כשנוכחתי פעם בריקוד של מצוה, במחול של חסידים ואנשי מעשה, לחש לי אחד מהחסידים (כבר עלה לישיבה של מעלה): "אתה רואה את המחול הזה? - רוקדים כאן חובות של כמה מיליוני דולרים, וזה רק מה שאני יודע". התכוון לומר: "אתה רואה כאן יהודים רוקדים לכבוד הש"ת? אני מכיר את מצבי ומצבם של חבריי, ובכל זאת אנו רוקדים". אכן כן, היהודי מתנער מכל הקשיים ומודה ומשבח להקב"ה - "ברוך ה' שאני יהודי, ברוך ה' שאני יכול לשמור שבת, אני יכול ללמוד ולהתפלל". כשאתה רואה יהודי כזה, אתה רואה אדם. כשאתה רואה מי שמקבל יסורים באהבה ואינו מהרהר על מצבו כלל, אתה רואה לאן האדם יכול להגיע. ראה! ראה! אתה חייב לראות. מהקצה השני של העולם אתה צריך לבוא. זה נקרא אדם.

וכאמור, השיא שהאדם יכול להגיע אליו זה כשהוא מצליח להוציא רצון פנימי מן הכוח אל הפועל, ולכן הוא מרגיש אז מלא חיות ושמחה, ושורש הדבר, כי אז הוא מרגיש את האלוקות שבו. אז הוא מרגיש שמתקיים בו הפסוק "תמשילהו במעשי ידך כל שנתה תחת רגליו". כשהאדם רואה שהוא לא יוצלח - הוא עושה ועושה ונוחל כשלון אחר כשלון, כל דבר שהוא נוגע בו, יורד לטמיון. 'שלימזל' אמיתי - הוא מרגיש כה שבור. למה?

כי הוא מרגיש אפס אפסים. כשמישהו מדבר אתו על אלוקות, הוא עונה לו ברוגזה: "איני יודע על מה אתה שח. אולי אצלך קיים דבר כזה. אצלי אין כלום". לעומת כן, כשהאדם רואה שהוא יכול - "תראה! ניסיתי ותראה מה שקרה" - הוא מתפעל מזה עד מאוד, כי הוא נעשה עד לאלוקות שבו.

אכן שמע אלוקים הקשיב בקול תפילתו

לאדם יש מערכת שלימה שפועלת בתוכו. מתעורר בו רצון, וממנו יוצאת מחשבה, וממנה בינה, מבין דבר מתוך דבר - "אני חושב שאני יודע איך לעשות את זה, יש לי רעיון..." - והוא פונה מזה לעשייה, ומתפלל לסייעתא דשמיא ועושה עוד פעולה, והנה הוא מגיע ומצליח. כשהוא עומד ברגע ההצלחה, הוא רואה שהמערכת פועלת כיאות. זו היתה שמחתו של דוד המלך ע"ה שאמר (תהלים סו, יט-כ): "אכן שמע אלוקים הקשיב בקול תפילתי, ברוך אלוקים אשר לא הסיר תפילתי וחסדו מאתי".

דוד אמר: הייתי שרוי בחושך, והסיבה שהקב"ה עשה כן היא כדי שהאלוקות שבי תתגלה. מפני מה 'יוצר אור ובורא חושך' כדי שיהיה 'עושה שלום' ונוכל להכיר ש'בורא את הכל'. שלום פירושו שנעשה שלום בין העליונים והתחתונים. הקב"ה רוצה לפרסם את האלוקות בתחתונים. איך הוא עושה זאת? הוא לוקח אדם ומכניסו בעולם, ואז הוא מניחו לצדו מצב של חושך ו, הוא רוצה לראות מה יקרה כאן. בתחילה הוא מתפעל - "אוי! מה יהיה כאן?", הוא מנסה לפעול בדרך מסוימת ונכשל, ואז הוא מתחיל להכיר באמת ומתבטל לריבונו של עולם וחוזר בתשובה, ומתפלל ובוטח בו. הישועה עוד לא הגיעה והוא מרגיש אבוד, ובסוף כשהוא נושע... לא משנה איך הוא נושע... עדיף שהוא לא נושע כפי שרצה, אלא נושע על-ידי שהשתנה לאיש אחר ויהי אור, והתקיים בו מאשפות ירים אביון להושיבי עם נדיבים, או אז הוא יכול להודות ולשיר: "מן המצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה, אודך כי עניתני ותהי לי לישועה, אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה, ואף לסיים: הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. אין לי יותר מה לומר".

מה קרה כאן? נתפרסם עכשיו אלוקותו יתברך בתחתונים. אתה רוצה לדעת מה האדם יכול לעשות? בא ואראה לך. קח מצב של חושך נורא אשר אי אפשר לראות בו כלל נוכחות של אלוקים, ואז קח את האדם ותושיב אותו שם, והמתן. המתן עוד יום ועוד יום, וכיון שאתה רואה שהצליח להכיר את הקב"ה בתוך המצב הזה ורוקד ושר, אתה רואה לאן האדם מסוגל להגיע. זהו הדבר הגדול ביותר שהאדם יכול לעשות.

הא לך שכאשר האדם מוציא את כוחותיו אל הפועל, הוא מרגיש את האלוקות שבו. הן גם אצל הקב"ה הוא כך. הנה מדוע כשהאדם מביא קרבן זה עולה לריח ניחוח לה'? - שאמר ונעשה רצונו (רש"י תצוה כט, יח). היה לו להקב"ה רצון... אין לנו השגה, אבל חז"ל אומרים לנו אותם מילים... היה לו רצון וברא את העולם כדי שאנשים יעבדוהו והנה הם עובדים אותו. נעשה רצונו.

ה ראה הדברים כפי שנתבאר בליקוטי תורה להרב בעל התניא ז"ע בדרושי שמיני עצרת עמוד פח ד והלאה.

יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו

כך כתב האר"י ז"ל שהיום הגדול ביותר הוא שמיני עצרת, כיום זה רוקדים עם ספר התורה לאחר כל עבודת ימי התשובה והאהבה. ועל יום זה נאמר (תהלים קד, לא) 'יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו'. הבט וראה! הבריאה היא הצלחה. אתם זוכרים שאמרתם שאין כדאי לברוא את העולם כי האדם עתיד לחטוא? והנה עכשיו תראו בעצמכם שזה היה כדאי, רציני שתתפרסם אלוקותי בעולם והיא מתפרסמת.

זהו הענין האמיתי ביותר שקיים בבריאה. כשהאדם מוציא את כוחותיו אל הפועל, אך לא את הכוחות החיצוניים... הוצאת הכוחות החיצוניים ראויה אף היא בבחינת מתוך שלא לשמה בא לשמה... אך ככל שהוא מצליח להוציא מתוכו רצונות יותר פנימיים ועוד יותר פנימיים, כך הוא מתחיל לחיות יותר ויותר.

מים גנובים ימתקו

הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל ביאר במה שאמר שלמה המלך (משלי ט, ז) "מים גנובים ימתקו", כי הנה הנאת האדם אינה מעצם הדבר שהוא אוכל או שותה, אלא מהתעוררות הנפש שעל ידי הדבר ההוא. והנה כשהאדם גונב, הלא הוא משתמש בכשרון, ואם כן זהו הנאתו. הנאתו היא שהוא מצליח את כשרונו מן הכוח אל הפועל. כשאתה נותנו לו בהיתר ואומר לו "קח, שיהיה לך לבריאות", אז אינו נהנה, כי זה לא גורם לו להרגיש שהצליח להוציא את כשרונו. זוהי הסיבה שילדים יש הנאה עצומה לעשות איזו תרומה למלמד, לגנוב ולהסתיר, כי אין להם איך לבטא את כשרונותיהם. ואז מה המלמד עושה? הוא אומר לו: "דע לך! אתה לא סתם מושחת. אתה כל כולך שקץ משוקץ". זוהי תגובה לא נכונה, כי הילד הרי מוכרח להוציא את כשרונו מן הכוח אל הפועל, ואם אינו מצליח לעשותו במסגרת שהכניסוהו בה, יצטרך להוציאו באופן של מים גנובים ימתקו - "תראה מה אני יכול". זה לא התאוה. זה יותר עמוק. אם זה היה מותר, זה לא היה שווה אותו דבר.

לכולנו יש את זה במדה מסוימת. כשיש לאדם כישרון לייצר ולהרוויח הרבה כסף ובזה הוא שמח. שוטה! הרי השמחה שיש לך איננה מזה שיש לך כך וכך כסף בבנק, אלא מזה שהשתמשת בכישרונך והגעת להצלחה...

גדול הנהנה מיגיעו

וכך ביאר ה'שר שלום' מבעלזא זיע"א מאמר חז"ל (ברכות ח, א) "גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים", דאילו גבי ירא שמים כתיב (תהלים קיב, א): אשרי איש ירא את ה', ואילו גבי הנהנה מיגיעו כתיב (שם קכח, ב): יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה, וטוב לך לעולם הבא". כי הנה רבים נתקשו היתכן שהנהנה מיגיעו כפיו גדול יותר מירא שמים?! אך ה'שר שלום' זיע"א אמר שעיקר הדגש הוא על תיבת 'הנהנה' - גדול הנהנה. כשהאדם נהנה מיגיעו כפיו, סימן הוא שהוא מבין שהקב"ה נתן לו את השליחות הזאת, והנאתו באה ממקום פנימי. כשהאדם

מוציא את כוחותיו אל הפועל ומבין שבזה הוא מקיים רצון בוראו, הרי הוא מגיע אל התכלית, כי הוא מפעיל את כל המערכת הפנימית שלו, ולכן הוא גדול יותר מירא שמים.

הודאה על הוצאת הכישרונות לפועל

ובזה נחזור אל דברי רבינו המחבר. רבינו המחבר כתב שבו בזמן שהאדם צריך להפריד את ההשתדלות מן השפע ולהבין שהקב"ה נתן לו שפע בלי קשר להשתדלות, הוא צריך להודות לו אשר הטריפו אחר גייעתו ולא שם עמלו וטרחו לריק. והנה ייסד בזה יסוד גדול כדלהלן: **השמחה שיש לו לאדם על שהוציא את כשרונותיו מן הכוח אל הפועל היא שמחה כשרה, לא רק כשרה, אלא מחויבת המציאות, אלא שהאדם יכול לעבוד ששמחה זו שיש לו תהיה יותר נקייה ויותר גבוהה.** אכן כן, יש דרגות בזה, אבל על האדם לדעת שהוא נמצא במקום בריא, כי הוא לא נמצא במקום של 'כוחי ועוצם ידי' כפי שתיכף נבאר יותר. **אם לא יידע האדם איך להגיע לסיפוק ולשמחה ע"י הגשמת הכישרונות מן הכוח אל הפועל,** הוא יחפש דברים אחרים וימצא את הסיפוק השקרי והמדומה, והוא יהיה זה שנפרד מהקב"ה.

אמור מעתה: **לא רק שמותר לקחת סיפוק מהוצאת הכשרונות מן הכוח אל הפועל, אלא שזה חובה,** כי אם לא תודה לריבונו של עולם על שעוזר לך להוציא מן הכוח אל הפועל, ללא ספק תיקח סיפוק מכוחי ועוצם ידי. וכבר הבאנו כמה וכמה פעמים מדברי הרה"ק מפיאסצנא זיע"א **בצו וזירוז** (אות ט), שאם לא תהיה לו לאדם התרגשות והתפעלות הנפש, יקרה לו אחד מהשנים, או שיחלה בנפשו, או שיחפש את ההתרגשות בשדות זרים.

הודאה על מדרגת האדם

רבינו המחבר אמר את שני החלקים בנשימה אחת בדווקא, והפירוש הוא כך: עלה לו לאדם איזה רעיון, כגון שהמציא איזו תרופה שיכולה להועיל למחלה מסוימת. הוא השקיע בזה דמים מרובים ופעל הרבה לקבל את כל האישורים ממשרדי הממשלה. הדבר לא הגיע בקלות. שלוש שנים הוא עבד עליו, כשהוא מתפלל כל העת שהעסק יצליח. והנה עכשיו הוא מוכר אותה ומרוויח יפה מאוד. הנה אדם זה יש לו יכולת עצומה להיות מלא אור, כי אם בתחילה אמר: "הקב"ה נתן לי כשרון. למה דווקא בתחום הרפואה? איני יודע. אבל כך עשה הקב"ה. לאחי לגיסי הוא לא נתן את הכשרון הזה, רק לי". ואח"כ פעל לשמה (והרבה מדרגות יש בלשמה) ובאופן הנכון ועשה הכל על פי המבואר בחובת הלבבות, עכשיו כשהקב"ה עוזר לו והוא מרוויח, השמחה שיש לו כשהוא זוכר שהקב"ה הוא זה שנתן לו את העצה שהצליחה, היא שמחה נפלאה ועצומה. הוא נהנה לעזור לאנשים, הוא עונה לשיחות באמצע הלילה כדי לעזור לאנשים, הוא מפרסם את התרופה, כי הוא אומר: אנשים אינם יודעים שהם יכולים להקל על חייהם. אנשים סובלים, מה אני יכול לעשות שעוד ועוד אנשים יידעו שקיימת תרופה כזו?

מה אתה שואל: אם כן מדוע הוא נוטל כסף? התשובה היא

שהקב"ה התיר לו לקחת כסף אחר שהתייגע כל-כך ולא שם עמלו ויגיעו לריק. הוא נתן הודיה: "ברוך ה' שאני מרוויח בדרך כבוד, ברוך ה' שאני מרוויח בדרך היתר". עיקר החיות שיש לו הוא שהצליח להביאו לידי גמר. תסתכל עליו ותראה שהוא חי. וכבר למדנו בחובת הלבבות פרק שלישי - חפש לך מקצוע שיש לך את הכישרונות בשבילו. אם אתה אומר: "מה זה משנה במה אני עוסק, אם ברפואה או בדבר אחר?", אתה מפסיד חלק מתכלית חיך. עליך לזכור שאתה אדם. מה הפירוש אדם? אדם פירושו שיש לך מערכת של רצונות, רעיונות ומחשבות, והקב"ה רוצה שתעבד אותם באופן הנכון ושתוציא אותם מן הכוח אל הפועל, בלי להתעצל ולעצור, אלא תפעל תוך כדי שאתה בוטח בו יתברך, ואח"כ תודה שזכית לבוא למדרגת האדם, כי כשאתה אדם, אתה מלא חיות ואתה מרגיש את האלוקות שבך, וממילא אתה יכול להתפלל ולהודות.

וכשהאדם עדיין לא הגיע לשם, יש לו רעיון ואינו מצליח להוציאו לפועל, עליו לדעת שזה יסורים ככל היסורים ועליו להתפלל שיבוא לידי גמר. הרי לכל אחד יש רעיונות. כשאתה יכול לעזור לאחרים כי יש לך גישה לנערים או לילדים, זה אותו דבר. עדיין לא מצאת את המקום המתאים ואת הגיל המתאים... בוודאי! כל אחד צריך לעבור את המעברים האלה בדרך לשם, כי הם המה המניעות. אבל גדול הנהנה מיגיע כפיו. מי שחי ככה, חי נכון, אלא שעכשיו אתה צריך לעבד אותו שזה יהיה יותר נקי ומזוכך.

וילך חושך ולא אור

ומהי הדרך המוטעית? כשהאדם לא מפנים שהקב"ה נוטע רעיונות במוחו רק מפני שהוא נתמנה להיות שליח לתפקיד הזה, ואם לא ימלא את השליחות, הרבה שלוחים למקום. על האדם לדעת: אם תכיר בזה - תהיה לך הנאה, ואם לאו - תהיה שרוי בחושך. ובכן, אם האדם חושב: "אולי אגנוב מפלוני, אולי ארמה אותו, אולי אוריד את המחיר ובסוף אגיד לו שהוא צריך להוסיף קצת בשביל המס..." הרי הוא חי בחושך גדול. הוא מרגיש שהוא זקוק לכך, כי הוא חושב שיהיה לו סיפוק מ'כוחי ועוצם ידי'. הוא חושב שזו האפשרות היחידה שעל ידה תבוא לו פרנסתו. ובאמת אין זו הסיבה היחידה. הקב"ה יכול לחדש דרכים חדשות להביא את השפע לאדם.

עכ"פ האדם מחויב להיות דוגמא למה שנקרא 'אדם'. ואהבת את ה' אלוקיך, שתאהיב שם שמים על הבריות, שמי שירצה לראות מה זה אדם, יסתכל עליך ויראה אדם שמהוציא את כישרונותיו מן הכוח אל הפועל. אתה חייב למצוא דרך לעשות את זה.

פרו ורבו ומלאו את הארץ

זהו הטעם שרק בן עזאי יכול היה לומר שהוא פטור מפריה ורביה כי נפשו חשקה בתורה, וכמו שכתב בדרך פיקודיך (מ"ע א חלק המחשבה כה כו כז) ע"פ דברי המקובלים, כי היות שהיה פרה ורבה בתורה, יכול היה לומר: "אני כבר מקיים פרו ורבו,

1 וראה ראשית חכמה שער הקדושה פ"ד (כט) בשם זוה"ק בראשית (יב, ב). באר מים חיים בראשית (א, כט). וראה עוד כף החיים אורח חיים סימן קנה ס"ק יב.

היא קשורה לסיבה הפנימית. הוי אומר: אל תפטיר ותאמר - מה זה משנה? הקב"ה רצה לתת לי כסף... לא! כי אם אתה אומר כך, אינך מתעלה. עליך להכיר בכוחותיך, אבל מהמקום הנכון. לא כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, אלא זכיתי למלא את תפקידי בעולם. התפללתי להקב"ה שיתן לי עצה למיקני ניכסין, והקב"ה נתן לי את העצה, ואז הקב"ה ציווני להביא את העצה לשלב ב', ואח"כ ציווני להביאה לשלב ג', ואם עזר לי להביאה לידי הגמר הטוב, אשירה ואזמרה לו.

מקודם הזכרנו מי שמתמלא שמחה כשהוא מכניס את בנו המוצלח תחת החופה. מה זה אם לא שלא שם עמלו ויגיעו לריק? דווקא מפני שעבר אתו תהפוכות. לא תמיד בנו היה נראה ככה. כמה הוא חשש עליו, כמה התפלל עליו, כמה נתן צדקה לזכותו, כמה מלמדים פרטים הצמיד לו. הודו לה' כי טוב. הקב"ה הכניס אותו לפרויקט שבו הוצרך לחשוב מחשבות ולפעול פעולות, ובדרך עשה טעויות, ואח"כ עשה תשובה על הטעויות, וכשעזר הקב"ה והצליח להכניס את אורו יתברך לתוך נפש בנו, הוא מרגיש שמחה פנימית עצומה.

הכלל הוא שכאשר נדרשה מן האדם נפש ומחשבה כדי להגיע אל התוצאה, האדם נמצא בסיכון לייחסו לעצמו, לשמוח בסיבה, ולהוסיף להחזיק בה ולהטות לבו אליה. אך בו ברגע שהאדם קולט שהוא השתמש בכל חלקי הנפש, אבל הקב"ה הוא זה שהוביל משלב לשלב, אזי הוא מתמלא שמחה עצומה, ומבזה את העוה"ז - בוז יבוזו לו. יש לו אהבה לריבונו של עולם, כי הוא מרגיש את האלוקות שבתוכו. החידוש הוא שאפשר להגיע לזה על-ידי מלאכה וסחורה. גדול הנהנה מיגיע כפיו. אינך יכול ליהנות אם לא באופן זה. אתה יכול להגיע לסיפוק חיצוני, אתה יכול לתרום את פרנס השתיה ולתלות מודעה גדולה 'לאור ההצלחה הגדולה', אבל אינך יכול להנות. הנאה באה מהנפש. אם אתה נהנה מיגיע כפיך, סימן נפלא הוא, סימן הוא שאתה יהודי של שבת. תודה אפוא על כך, כי ככל שהאדם מכיר בכך ומודה על זה לה', בכך הוא דוחה את הצד השלילי. (נמסר ביום שלישי פרשת וארא כ"ח טבת תשפ"ד)

ע"י התורה". כי הנה מדוע נתן הקב"ה מצות פריה ורביה? אנו חושבים בדרך כלל שנתן לנו מצוה זו כדי ליישב את העולם. אך לא, זה לא עמוק דיו. עומק ההסבר הוא כי זהו שלימות האדם. 'פרו ורבו' הוא תוצאה מזה שהשלמת את עצמך ע"י הוצאת הכוחות אל הפועל. הנפש היא זו שצריכה להיות פרה ורבה. זה שבאות תולדות לעולם, זה כבר תוצאה של נפש שפרה ורבה. אך מתחילים את התורה ואומרים ככה: מה האדם צריך לעשות? האדם צריך להביא את עצמו למדרגת האדם, ויכול להביא את עצמו למדרגה זו רק ע"י שיחשוב על רעיונות ויחשוב איך לעשותם על פי התורה, ויתבונן לראות אם הם עולים לרצון לפני אדון כל, ועל-ידי הטעויות ישתפר, ועל-ידי תשובה יגיע למחשבות יותר נקיות, ויחשוב איך להביאם לידי עשייה. כשהאדם עוסק בדרך משל בחסד, הוא פרה ורבה. הקב"ה נתן לזה מעשה מצוה, אבל אל תחשוב שזה רק המעשה. אמנם האדם הפשוט אינו יכול לומר שיקיים רק את ה'רעיון' שבו, כי אינו במדרגת בן עזאי, אלא הוא מחויב לעשותו בפועל ממש.

ולכן יש תענוג, כי כשהאדם פרה ורבה, זה מוציא ממנו חיות נפלאה. וזהו גם פשרה של מצות תפילין, וכפי שדיברנו לא מכבר שהאדם מתמלא אור עד שנעשה לו בליטה בקרקפתא שלו. וזהו ג"כ ענינה של שבת שהיא בחינת תפילין. אתה יכול לעשותה על פי נגלה, אתה יכול לעשותה על פי קבלה, ואם אתה עדיין במדרגה נמוכה, אתה יכול לפנות לפסיכולוג (שאומר את האמת), ובכולם תגיע לאותו מקום. זאת האמת בכל דרגא שאתה נמצא. תמיד תראה שזוהי שלימות האדם.

נכון לבי אשירה ואזמרה

אומר לנו רבינו המחבר: אתה מכיר את הסוגיא של 'השקעות'... האדם אומר: צריך למצוא איפה הקרקעות בזול, צריך חכמה לדעת היכן המחירים יעלו. ובכן, הבה ואומר לך: אתה הולך לעסוק בזה? אני רוצה לומר לך - אין זה קשור כלל לעיר זו ולעיר פלונית, והאם הריבית גבוהה או נמוכה. עזוב! כל זה הבל. אני רק רוצה להזהיר אותך מראש. לו יצויר שתצליח, תזכור שני דברים: א. ההצלחה לא קשורה לסיבה החיצונית. ב.

הודעה משמחת

בשעה טובה ומוצלחת ניתן להשיג דיסק-און-קי (USB) מלא וגדוש עם 200 שיעורים בשער הבטחון שנמסרו ע"י הרב שמעון שפיצער שליט"א במסגרת מדור אמונה ובטחון

מוקדים לרכישה:

טלפון - 052-761-2069
 בית שמש: טלפון - 052-768-3249
 אשדוד: טלפון - 052-760-4121
 חיפה:

ירושלים: חנות ספרים וואלדמן קרית בעלזא
 בני ברק: חנות ספרים סאטמאר
 בני ברק: חנות 'מול איצקוביץ'

קול הביניי

718.686.8300 ארה"ב
 072.257.7726 ארץ ישראל
 03.300.0223 בלגיה
 0204.586.2115 בריטניה

לקבלת הקונטרס המלא
 וכן לקבלת השיעורים המלאים במייל

שלחו מייל לכתובת
info@machonhavineini.com

לקבלת גיליון זה מדי שבוע
 וטעימה יומית מדי יום במייל

שלחו מייל לכתובת
Teimaminahor@gmail.com

קו 'ענמו וראו'

מסר יומי קצר משיעורי הרב שמעון שפיצער שליט"א
02.302.4389
 או ב'קול הביניי' שלוחה 1 > 0